

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL DE ISTORIE CLUJ-NAPOCA

BIBLIOGRAPHIA
HISTORICA
ROMANIAE

VII

1984—1989

Coordonatori :

Acad. ȘTEFAN PASCU, GHEORGHE HRISTODOL

EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE

ACADEMIA ROMÂNĂ

INSTITUTUL DE ISTORIE CLUJ

BIBLIOGRAFIA
ISTORICĂ
A ROMÂNIEI

VII

1984—1989

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

AUTORI:

GHEORGHE HRISTODOL, LUDOVIC BÁTHORY,
GHEORGHE IANCU, DELIA MARGA, NICOLAE PĂUN,
STELIAN MÂNDRUȚ, CONSTANTIN IVANEȘ

Traducerea în limba franceză: DELIA MARGA

EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE
București, 1990

UNIVERSITATEA „LUCIAN BLAGA”
- SIBIU -
INVENTARIAT 1998

Bib. univ. de Ist. Cluj
126-43 19 90

Sumar

Cuvînt introductiv	5
Avant-propos	7
Lista abrevierilor	9

A. PROBLEME GENERALE . . . . .

I. ISTORIOGRAFIA ȘI ACTIVITATEA UNOR ISTORICI ROMÂNI . . . . .

1. Dezvoltarea istoriografiei românești	
a. Probleme generale ale istoriei	13
b. Istorie veche	15
c. Istorie medie	15
d. Istorie modernă	16
e. Istorie contemporană	17
2. Reflectarea istoriei României în istoriografia universală. Românii în context internațional	17
3. Viața, activitatea și concepțiile unor istorici români	21

II PROBLEME TEORETICE ȘI METODOLOGICE

ALE ȘTIINTELOR SOCIALE . . . . .

1. Probleme teoretice și metodologice ale istoriei. Relația dintre istorie și alte științe	41
2. Probleme teoretice și metodologice ale științelor sociale inrudite cu istoria (politologia, filosofia, economia politică, sociologia, scientologia, etnografia, dreptul, filologia, pedagogia)	43

III. BIBLIOGRAFII 45

IV. IZVOARE ISTORICE . . . . .

1. Izvoare documentare și narrative	
a. Izvoare generale	47
b. Istorie veche	47
c. Istorie medie	48
d. Istorie modernă	50
e. Istorie contemporană	50
2. Memorialistică	
a. Evul mediu	50
b. Epoca modernă	51
c. Epoca contemporană	53
3. Izvoare epistolare	53
4. Descrieri de călătorie	58
5. Izvoare literare	60

V. ȘTIINȚELE AUXILIARE ALE ISTORIEI . . . . .

1. Arhivistică	
a. Știința și istoria arhivisticii	61

b. Îndrumătoare, inventare, cataloage, prezentări de arhive, fonduri și colecții de documente din România	61
c. Prezentări de fonduri arhivistice din străinătate referitoare la istoria României	63
2. Paleografie. Diplomatică	64
3. Cronologie	64
4. Epigrafie	
a. Corpusuri de inscripții	64
b. Epigrafie clasică	65
5. Numismatică și medalistică	66
6. Sigilografie	70
7. Heraldică	71
8. Genealogie	72
9. Metrologie	73
10. Demografie istorică și statistică istorică	73
11. Istoria mentalităților	76
12. Etnografie și folclor	76
13. Lingvistică istorică	81
14. Dialectologie	84
15. Semantică istorică	85
16. Toponomastică	86
17. Geografie istorică. Cartografie. Habitat	
a. Geografie istorică	89
b. Cartografie	89
c. Habitat	90
18. Antropologie	
a. Anatomică	91
b. Antropologie culturală	91
19. Paleofaunistică. Paleobotanică	92

B. ISTORIA ROMÂNIEI . . . . .

I. STUDII DE SINTEZĂ . . . . .

1. Probleme cu caracter general	94
2. Probleme social-economice	97
3. Probleme privind istoria armatei	98
4. Probleme de cultură și civilizație	
a. Istoria învățămîntului, a cărții, tiparului și presei	99
b. Istoria științelor și literaturii	100
c. Istoria artei, arhitecturii. Monumente istorice	101
d. Istoria muzicii și a teatrului	102
5. Istoria bisericii	102

II. ISTORIA STRĂVECHE ȘI VECHĂ . . . . .

1. Studii și cercetări arheologice generale	103
2. Comuna primitivă	
a. Epoca pietrei	
Paleolitic și mezolitic	107
Neolitic	109
b. Perioada de trecere de la neolitic la epoca metalelor	113
c. Epoca metalelor	
Perioada bronzului	114

Perioada fierului	116
3. Coloniile grecești de la Marea Neagră (Sec. VII î.e.n.—VII e.n.)	120
4. Statul și civilizația geto-dacică (Sec. I î.e.n.—I e.n.)	121
5. Perioada romană	
a. Populația Daciei și Dobrogei romane. Continuitate, colonizare, romanizare	125
b. Viața social-economică	125
c. Organizarea administrativă și militară	127
d. Viața cultural-religioasă	129
e. Dacii liberi și alte populații	131
6. Continuitatea autohtonilor (daco-romanilor) Secolele IV—VIII	132
7. Încheierea procesului de formare a poporului român și a limbii sale	136

III. ISTORIA MEDIE . . . . .

1. Lucrări generale	
a. Probleme generale	136
b. Situația social-economică	139
c. Viața politică. Relații externe	139
d. Istoria statului și a instituțiilor juridice	140
e. Istoria ostirii	141
f. Istoria culturii și civilizației	
1. Probleme generale	142
2. Relații între cultura românească și cultura universală	143
3. Istoria învățămîntului	144
4. Istoria scrisului și a cărții	144
5. Istoria științelor, literaturii și artelor	150
6. Instituții de cultură și monumente	155
7. Viața și activitatea unor oameni de cultură și știință români	157
g. Istoria bisericii	159
2. Evul mediu timpuriu (Sec. IX—XIII)	161
3. Dezvoltarea societății feudale românești (Sec. XIV—mijlocul sec. XVI)	
a. Dezvoltarea social-economică. Întărirea relațiilor feudale. Lupta anti-feudală a maselor producătoare	164
b. Situația politică internă	166
c. Lupta țărilor române pentru apărarea independenței	169
d. Politica externă	170
4. Țările române în timpul dominației otomane (Sec. XVI—pînă la 1601)	
a. Situația social-economică	171
b. Viața politică internă pînă la Mihai Viteazul	171
c. Politica externă. Lupta pentru independența a țărilor române	172
5. Țările române de la Mihai Viteazul la regimul fanariot	
a. Domnia lui Mihai Viteazul. Unirea țărilor române	172
b. Viața social-economică. Accentuarea șerbției și lupta antifeudală	173
c. Viața politică internă	175
d. Politica externă	176
6. Țările române în timpul dominației habsburgice și a regimului fanariot	
a. Viața social-economică. Reforme sociale, fiscale, juridice și administrative	176
b. Situația politică. Mișcări sociale și naționale	178
c. Situația externă. Războaiele purtate de Imperiul otoman și urmările lor asupra țărilor române	179

IV. ISTORIA MODERNĂ ȘI CONTEMPORANĂ . . . . .

1. Istoria economică și social-politică	
a. Probleme social-politice generale	
b. Situația social-economică	180
c. Istoria statului și a dreptului	181
d. Istoria militară	181
e. Istoria culturii și civilizației	182

1. Lucrări generale	182
2. Relații între cultura românească și cultura universală	182
3. Istoria învățămîntului	183
Studii generale	183
Istoria învățămîntului elementar și mediu	184
Istoria învățămîntului superior	185
4. Istoria scrisului, tiparului a cărții și a presei	185
Istoria scrisului, a tiparului și a cărții	185
Istoria presei	186
Probleme generale	186
Studii și articole privind publicațiile periodice	186
5. Istoria științelor	187
Științele tehnice, ale naturii, istoria medicinei și organizării sanitare	187
Științele sociale. Istoria și critica unor doctrine și concepții sociale, economice, politice și filosofice	187
6. Instituții de cultură	187
Instituții și societăți culturale și științifice	188
Biblioteci. Biblioteconomie	188
Muze, case memoriale, locuri istorice	188
Monumente istorice	189
7. Artă	189
Artele plastice și arhitectura	189
Muzica, teatrul, cinematografia	190
8. Viața și activitatea unor oameni de cultură și știință români	199
f. Istoria bisericii	199
2. Viața și activitatea unor oameni politici	200

V. ISTORIA MODERNĂ . . . . .

1. Lucrări generale	
a. Probleme generale ale evoluției societății moderne	207
b. Dezvoltarea social-economică	207
c. Viața politică. Lupta de eliberare socială și națională	208
d. Istoria militară	210
e. Relații politice externe	211
f. Istoria culturii și civilizației moderne	
1. Lucrări generale	212
2. Relații între cultura românească și cultura universală în epoca modernă	213
3. Istoria învățămîntului în epoca modernă	
Studii generale	214
Istoria gîndirii pedagogice	215
Istoria învățămîntului elementar și mediu	216
Istoria învățămîntului superior	217
4. Istoria scrisului, tiparului, cărții și a presei	
Istoria scrisului	218
Istoria tiparului și a cărții	218
Istoria presei	218
Probleme generale	218
Studii și articole privind publicațiile periodice	220
5. Istoria științelor	
Științele tehnice	221
Istoria medicinei și a organizării sanitare	221
Științele sociale. Istoria și critica unor doctrine și concepții social-economice, politice și filosofice	222
6. Instituții de cultură	
Instituții și societăți culturale și științifice	223
Biblioteci. Biblioteconomie	226
Muze, case memoriale, locuri istorice	226
Monumente istorice	227
7. Istoria artelor	
Artele plastice și arhitectura	227
Istoria muzicii	228
Istoria teatrului, dramaturgiei și cinematografeiei	229
8. Viața și activitatea unor oameni de cultură și știință români	229
g. Istoria bisericii	237
2. Formarea națiunii române. Dezvoltarea conștiinței naționale	238

3. Revoluția populară condusă de Horea, Cloșca și Crișan	239
4. Revoluția condusă de Tudor Vladimirescu	243
5. Țările române între anii 1785—1848	
a. Dezvoltarea social-economică	243
b. Situația politică internă și externă. Frământări social-politice	244
6. Perioada 1848—1878	
a. Revoluția de la 1848—1849	245
b. Evoluția Principatelor române între anii 1849—1858	248
c. Unirea Principatelor și domnia lui Al. I. Cuza	249
d. Situația teritoriilor românești de sub dominația străină între anii 1849—1867	252
e. România și teritoriile românești de sub dominația străină între anii 1868—1877	
1. Dezvoltarea capitalismului. Începuturile mișcării muncitorești	252
2. Viața politică	253
3. Activitatea diplomatică	253
f. Cucerirea independenței României (1877—1878)	254
7. România și teritoriile românești de sub dominația străină între anii 1879—1918	
a. Dezvoltarea social-economică	256
b. Mișcarea muncitorească și socialistă	257
c. Problema agrară. Mișcări și răscoale țărănești	258
d. Situația politică din România	260
e. Luptele de emancipare națională ale românilor	260
f. Politica externă a României	262
g. România în timpul primului război mondial	263
8. Făurirea statului național unitar român	267

VI. ISTORIA CONTEMPORANĂ . . . . .

1. Studii privind epoca 1918—1989	
a. Situația social-economică și politică. Relații externe	275
b. Istoria culturii și civilizației contemporane	
1. Lucrări generale	
2. Relații între cultura românească și cultura universală în epoca contemporană	276
3. Istoria învățămîntului în epoca contemporană	277
Studii generale	277
Istoria gîndirii pedagogice	278
Istoria învățămîntului elementar și mediu	278
Istoria învățămîntului superior	278
4. Istoria scrisului, tiparului, cărții și a presei	280
Istoria tiparului și a cărții	280
Istoria presei	280
Probleme generale	280
Studii și articole privind publicațiile periodice	281
5. Istoria științelor	282
Științele naturii	282
Științele tehnice	282
Istoria medicinei și a organizării sanitare	283
Științele sociale. Istoria și critica unor doctrine și concepții social-economice, politice și filosofice	283
6. Instituții de cultură	285
Instituții și societăți culturale și științifice	285
Biblioteci. Biblioteconomie	286
Muze, case memoriale, locuri istorice	286
Monumente istorice	287
7. Istoria artelor	288
Artele plastice și arhitectura	288
Istoria muzicii	288
Istoria teatrului, dramaturgiei și cinematograției	288
8. Viața și activitatea unor oameni de cultură și știință români	289
c. Istoria bisericii	291
2. România între 1 Decembrie 1918 — 23 August 1944	

a. Lucrări generale	299
b. Situația social-economică (industrie, comerț, finanțe, transporturi)	292
c. Situația agriculturii și a țărănimii. Reforma agrară și mișcări țărănești	293
d. Viața politică	294
e. Mișcarea muncitorească și democratică	298
1. 1918—1944	298
2. Avântul revoluționar și crearea Partidului Comunist Român (1918—1921)	299
3. Mișcarea muncitorească (1922—1933)	300
4. Mișcarea muncitorească. Lupta împotriva pericolului fascist (1934—1940)	300
5. Mișcarea muncitorească și rezistența antifascistă (1940—1944)	302
f. Istoria armatei	305
g. Politica externă (1918—1944)	305
3. România de la 23 August 1944 la 30 Decembrie 1947	
a. Insurecția armată de la 23 August 1944	309
b. Participarea României la războiul antihitlerist	312
c. Viața politică și social-economică	318
d. Politica externă	320
4. România între 1948—1989	
a. Probleme generale	321
b. Probleme social-economice și politice	322
c. România în economia mondială. Participarea la colaborarea economică internațională	325
d. Istoria statului și dreptului socialist	325
e. Istoria militară	326
f. Politica externă a României socialiste	326
VII. ISTORIE LOCALĂ	328
C. ISTORIE UNIVERSALĂ	
I. PROBLEME TEORETICE ALE DEZVOLTĂRII SOCIAL-POLITICE	338
II. ISTORIOGRAFIA, MANIFESTĂRI ȘTIINȚIFICE INTERNAȚIONALE	339
III. LUCRĂRI DE SINTEZĂ	342
IV. EPOCA VECHIE	343
V. EPOCA MEDIE	345
VI. EPOCA MODERNĂ	347
VII. EPOCA CONTEMPORANĂ	
1. Lucrări generale (1917—1989)	350
2. Perioada interbelică (1918—1939)	350
3. Perioada celui de-al doilea război mondial (1939—1945)	352
4. Perioada postbelică	
a. Situația social-economică	353
b. Situația social-politică	355
c. Relații și instituții internaționale	355
VIII. ISTORIA CULTURII	
1. Studii de istoria culturii, artei și științei	357
2. Personalități ale culturii și științei universale	363
INDICE DE AUTORI	368

Sommaire

Avant-propos	7
Liste des abréviations	9

A. QUESTIONS GÉNÉRALES . . . . .

I. L'HISTORIOGRAPHIE ET L'ACTIVITE DE CERTAINS HISTORIENS ROUMANIS

1. Le développement de l'historiographie roumaine	
a. Questions générales de l'histoire	13
b. Histoire ancienne	15
c. Histoire du Moyen Age	25
d. Histoire moderne	16
e. Histoire contemporaine	17
2. La présence de l'histoire de la Roumanie dans l'historiographie universelle. Les Roumains dans le contexte international	17
3. La vie, l'activité et la pensée de certains historiens roumains	21

II. PROBLEMES THEORIQUES ET METHODOLOGIQUES DES SCIENCES

SOCIALES . . . . .

1. Problèmes théoriques et méthodologiques de l'histoire. Relations entre l'histoire et les autres sciences	41
2. Problèmes théoriques et méthodologiques des sciences sociales apparentées à l'histoire (politologie, philosophie, économie politique, sociologie, scientologie, ethnographie, droit, philologie, pédagogie)	43

III. BIBLIOGRAPHIES 45

IV. SOURCES HISTORIQUES . . . . .

1. Sources documentaires et narratives	
a. Sources générales	47
b. Histoire ancienne	47
c. Histoire du Moyen Age	48
d. Histoire moderne	50
e. Histoire contemporaine	50
2. Mémoires	
a. Le Moyen Age	51
b. L'époque moderne	51
c. L'époque contemporaine	53
3. Correspondance	53
4. Récits de voyages	58
5. Sources littéraires	60

V. SCIENCES AUXILIAIRES DE L'HISTOIRE . . . . .

1. Archives	
-----------------------	--

a. La science et l'histoire des archives	61
b. Guides, inventaires, catalogues, présentations d'archives, fonds et collections de documents de Roumanie	61
c. Présentations de fonds des archives étrangères portant sur l'histoire de la Roumanie	
2. Paléographie. Diplomatique	63
3. Chronologie	64
4. Epigraphie	64
a. Corpus d'inscriptions	64
b. Epigraphie classique	65
5. Numismatique et science des médailles	66
6. Sigillographie	70
7. Héraldique	71
8. Généalogie	72
9. Métrologie	73
10. Démographie historique et statistique historique	73
11. Histoire des mentalités	76
12. Ethnographie et folklore	76
13. Linguistique historique	81
14. Dialectologie	84
15. Sémantique historique	85
16. Toponomastique	86
17. Géographie historique. Cartographie. Habitat	
a. Géographie historique	89
b. Cartographie	89
c. Habitat	90
18. Anthropologie	
a. Anatomique	91
b. Anthropologie culturelle	91
19. Paléofaunistique. Paléobotanique	92

B. HISTOIRE DE LA ROUMANIE . . . . .

I. ETUDES DE SYNTHÈSE . . . . .

1. Problèmes généraux	94
2. Problèmes socio-économiques	97
3. Problèmes concernant l'histoire de l'armée	98
4. Problèmes de culture et de civilisation	
a. Histoire de l'enseignement, du livre, de l'imprimerie et de la presse	99
b. Histoire des sciences et de la littérature	100
c. Histoire de l'art, de l'architecture. Monuments historiques	101
d. Histoire de la musique et du théâtre	102
5. Histoire de l'église	102

II. PREHISTOIRE ET HISTOIRE ANCIENNE . . . . .

1. Etudes et recherches archéologiques générales	103
2. La commune primitive	
a. L'âge de la pierre	
Paléolithique et mésolithique	107
Néolithique	109
b. La période de la transition du néolithique à l'âge des métaux	113

c. L'âge des métaux	114
L'âge du bronze	116
L'âge du fer	
3. Les colonies grecques de la Mer Noire (VII ^e siècle av.n.è.—VII ^e siècle de n.è.)	120
4. L'état et la civilisation géto-dace (I ^{er} siècle av.n.è.—I ^{er} siècle de n.è.)	121
5. La Période Romaine	
a. La population de la Dacie et de la Dobroudja romaine. Continuité, colonisation, romanisation	125
b. La vie sociale et économique	125
c. L'organisation administrative et militaire	127
d. La vie culturelle et religieuse	129
e. Les daces libres et d'autres populations	131
6. La continuité des autochtones (les Daco-Romains) Du IV ^e au VIII ^e siècle	132
7. Fin du processus de formation du peuple roumain et de la langue roumaine	136

III. HISTOIRE DU MOYNE AGE . . . . .

1. Ouvrages généraux	
a. Questions générales	136
b. La situation socio-économique	139
c. La vie politique. Les relations étrangères	139
d. Histoire de l'Etat et des institutions juridiques	140
e. Histoire de l'armée	141
f. Histoire de la culture et de la civilisation	
1. Questions générales	142
2. Relations entre la culture roumaine et la culture universelle	143
3. Histoire de l'enseignement	144
4. Histoire de l'écriture et du livre	144
5. Histoire des sciences, de la littérature et des arts	150
6. Institutions de culture et monuments	155
7. La vie et l'activité de certains hommes de culture et de sciences roumains	157
g. Histoire de l'Eglise	159
2. Le haut Moyen Age (IX ^e — XIII ^e siècles)	161
3. Le développement de la société féodale roumaine (du XIV ^e siècle au milieu du XVI ^e siècle)	
a. Développement socio-économique. Renforcement des relations féodales. La lutte antiféodale des masses de producteurs	164
b. La situation politique intérieure	166
c. La lutte des Pays Roumains pour la défense de l'indépendance	169
d. La politique extérieure	170
4. Les Pays Roumains sous la domination ottomane (XVI ^e siècle jusqu'en 1601)	
a. La situation socio-économique	171
b. La vie politique intérieure jusqu'à Michel le Brave	171
c. La politique extérieure. La lutte pour l'indépendance des Pays Roumains	172
5. Les Pays Roumains de Michel le Brave au régime phanariote	
a. Le règne de Michel le Brave. L'Union des Pays Roumains	172
b. La vie socio-économique. L'accentuation du servage et la lutte anti-féodale	173
c. La vie politique intérieure	175
d. La politique extérieure	176
6. Les Pays Roumains sous la domination des habsbourgs et pendant le régime phanariote	176
a. La vie socio-économique. Réformes sociales, fiscales, juridiques et administratives	178
b. La situation politique. Mouvements sociaux et nationaux	179
c. La situation extérieure. Les guerres menées par l'Empire ottoman et leurs conséquences sur les Pays Roumains	180

IV. HISTOIRE MODERNE ET CONTEMPORAINE . . . . .

1. Histoire économique et socio-politique	
a. Questions socio-politiques générales	181
b. La situation socio-économique	181
c. Histoire de L'Etat et du droit	182
d. Histoire militaire	182
e. Histoire de la culture et de la civilisation	
1. Questions générales	182
2. Relations entre la culture roumaine et la culture universelle	
3. Histoire de l'enseignement	
Etudes générales	183
Histoire de l'enseignement du premier degré et secondaire	183
Histoire de l'enseignement supérieur	184
4. Histoire de l'écriture, du livre et de la presse	
Histoire de l'écriture, de l'imprimerie et du livre	185
Histoire de la presse	
Questions générales	185
Etudes et articles concernant les publications périodiques	186
5. Histoire des sciences	
Sciences techniques, de la nature, histoire de la médecine et de l'organisation sanitaire	186
Sciences sociale. L'Histoire et la critique de certaines doctrines et théories socio-économiques, politiques et philosophiques	187
6. Institutions de la culture	
Institutions et sociétés culturelles et scientifiques	187
Bibliothèques. Bibliothéconomie	188
Musées, demeures et lieux historiques	188
Monuments historiques	189
7. L'art	
Les arts plastiques et l'architecture	189
La musique, le théâtre, la cinématographie	189
8. La vie et l'activité de certains hommes de culture et de science roumains	190
f. Histoire de l'Eglise	199
2. La vie et l'activité de certains hommes politiques	200

V. HISTOIRE MODERNE . . . . .

1. Questions générales	
a. Questions générales de l'évolution de la société moderne	207
b. Le développement socio-économique	207
c. La vie politique. La lutte de libération sociale et nationale	208
d. Histoire militaire	210
e. Relations politiques extérieures	211
f. Histoire de la culture et de la civilisation moderne	
1. Ouvrages généraux	212
2. Relations entre la culture roumaines et la culture universelle à l'époque moderne	213
3. Histoire de l'enseignement à l'époque moderne	
Etudes générales	214
Histoire de la pensée pédagogique	215
Histoire de l'enseignement de premier degré et secondaire	216
Histoire de l'enseignement supérieur	217
4. Histoire de l'écriture et du livre	
Histoire de l'écriture	218
Histoire de l'imprimerie et du livre	218
Histoire de la presse	
Questions générales	218
Etudes et articles concernant les publications périodiques	220
5. Histoire des sciences	
Sciences techniques	221
Histoire de la médecine et de l'organisation sanitaire	221
Sciences sociales. L'histoire et la critique de certaines doctrines et conceptions socio-économiques, politiques et philosophiques	222
6. Institutions de culture	
Institutions et sociétés culturelles et scientifiques	223
Bibliothèques. Bibliothéconomie	226

Musées, demeures et lieux historiques	226
Monuments historiques	227
7. Histoire des arts	
Arts plastiques et l'architecture	227
Histoire de la musique	228
Histoire du théâtre, de la dramaturgie et de la cinématographie	229
8. La vie et l'activité de certains hommes de culture et de sciences roumains	229
g. Histoire de l'Eglise	237
2. Formation de la nation roumaine. Le développement de la conscience nationale	238
3. La révolution populaire dirigée par Horea, Cloșca et Crișan	239
4. La révolution dirigée par Tudor Vladimirescu	243
5. Les Pays Roumains entre 1785—1848	
a. Le développement socio-économique	243
b. La situation politique intérieure et extérieure. Troubles socio-politiques	244
6. La période 1848—1878	
a. La révolution de 1848—1849	245
b. L'évolution des Principautés roumaines entre 1849—1858	248
c. L'Union des Principautés et le règne d'Al. I. Cuza	249
d. La situation des territoires roumains sous la domination étrangère entre 1849—1867	252
e. La Roumanie et les territoires roumains sous la domination étrangère entre 1867—1877	
1. Le développement du capitalisme. Les débuts du mouvement ouvrier	252
2. La vie politique	253
3. L'activité diplomatique	253
f. La conquête de l'indépendance de la Roumanie (1877—1878)	254
7. La Roumanie et les territoires Roumains sous la domination étrangère entre les années 1879—1918	
a. Le développement socio-économique	256
b. Le mouvement ouvrier et socialiste	257
c. La question agraire. Révoltes et mouvements paysans	258
d. La situation politique en Roumanie	260
e. Les luttes d'émancipation nationale des Roumains	260
f. La politique extérieure de la Roumanie	262
g. La Roumanie pendant la Première Guerre Mondiale	262
8. Le parachèvement de l'Etat national unitaire roumain	267

VI. HISTOIRE CONTEMPORAINE . . . . .

1. Etudes concernant la période 1918—1989	
a. La situation socio-économique et politique. Relations étrangères	275
b. Histoire de la culture et de la civilisation contemporaine	
1. Ouvrages généraux	276
2. Relations entre la culture roumaine et la culture universelle à l'époque contemporaine	277
3. Histoire de l'enseignement à l'époque contemporaine	
Etudes générales	277
Histoire de la pensée pédagogique	278
Histoire de l'enseignement de premier degré et secondaire	278
Histoire de l'enseignement supérieur	278
4. Histoire de l'écriture et du livre	
Histoire de l'imprimerie et du livre	280
Histoire de la presse	
Questions générales	280
Etudes et articles concernant les publications périodiques	281
5. Histoire des sciences	
Sciences de la nature	282
Sciences techniques	282
Histoire de la médecine et de l'organisation sanitaire	283
Sciences sociales. Histoire et conceptions socio-économiques, politiques et philosophiques	283

6. Institutions de culture	285
Institutions et sociétés culturelles et scientifiques	286
Bibliothèques. Bibliothéconomie	286
Musées, demeures et lieux historiques	287
Monuments historiques	
7. Histoire des arts	288
Arts plastiques et architecture	288
Histoire de la musique	288
Histoire du théâtre, de la dramaturgie et de la cinématographie	288
8. La vie et l'activité de certains hommes de culture et de science roumains	289
c. Histoire de l'Eglise	291
2. La Roumanie du 1 ^{er} Décembre 1918 au 23 Août 1944	
a. Ouvrages généraux	292
b. La situation socio-économique (industrie, commerce, finances, . . . transports)	292
c. La situation de l'agriculture et de la paysannerie. La réforme agraire et les mouvements paysans	293
d. La vie politique	294
e. Le mouvement ouvrier et démocratique	
1. 1918—1944	298
2. L'élan révolutionnaire et la création du Parti Communiste. Roumain (1918—1921)	299
3. Le mouvement ouvrier (1922—1933)	300
4. Le mouvement ouvrier. La lutte contre le danger fasciste (1934—1940)	300
5. Le mouvement ouvrier et la résistance antifasciste (1940—1944)	302
f. Histoire de l'armée	305
g. La politique étrangère (1918—1944)	305
3. La Roumanie du 23 Août 1944 au 30 Décembre 1947	
a. L'insurrection armée du 23 Août 1944	309
b. La participation de la Roumanie à la guerre antihitlérienne	312
c. La vie politique et socio-économique	318
d. La politique étrangère	320
4. La Roumanie entre 1948—1989	
a. Questions générales	321
b. Questions socio-économiques et politiques	322
c. La Roumanie dans l'ensemble de l'économie mondiale. La participation à la collaboration économique internationale	325
d. Histoire de l'Etat et du droit socialiste	325
e. Histoire militaire	326
f. La politique extérieure de la Roumanie socialiste	326

VII. HISTOIRE LOCALE	328
--------------------------------	-----

C. HISTOIRE UNIVERSELLE . . . . .

I. PROBLEMES THEORIQUES DU DEVELOPPEMENT SOCIO-POLITIQUE	338
II. HISTORIOGRAPHIE. MANIFESTATIONS SCIENTIFIQUES INTERNATIONALES	339
III. OUVRAGES DE SYNTHESE	342
IV. ANTIQUITE	343
V. MOYEN AGE	343
VI. TEMPS MODERNES	347

VII. EPOQUE CONTEMPORAINE		
²² ₁₄	1. Ouvrages généraux (1917—1989)	350
	2. L'entre-deux-guerres (1918—1939)	350
	3. La deuxième guerre mondiale (1939—1945)	352
	4. La période d'après-guerre	352
	a. Situation socio-économique	353
	b. Situation socio-politique	355
	c. Relations et institutions internationales	355
VIII. HISTOIRE DE LA CULTURE		
	1. Études d'histoire de la culture, de l'art et de la science	357
	2. Personnalités de la culture et de la science universelles	363
INDEX DES AUTEURS		368